

Projekt Farligt avfall i Västernorrlands län

ett tillsynsprojekt 2001

Länsstyrelsens publikation nr 2002:3
ISSN- nummer 1650-9005

Innehållsförteckning

	Sid
1. Sammanfattning	3
2. Bakgrund	3
3. Delprojekt 1: Hanteringskyldigheter m.m. rörande farligt avfall	5
3.1. Tillvägagångssätt	5
3.2. Resultat och diskussion	6
3.3. Sammanfattande tabell	8
4. Delprojekt 2: Insamling av hushållens farliga avfall	9
4.1. Tillvägagångssätt	9
4.2. Resultat och diskussion	10
4.3. Sammanfattande tabell	13

Bilagor

1. "Vad gör du med ditt farliga avfall", informationsbroschyr (rev.), miljökontoret i Sundsvall, 2002.
2. "Transport av farligt avfall", informationsbroschyr (rev.), Länsstyrelsen i Västernorrlands län, 2002.
3. Inventeringsblankett och checklista, delprojekt 1
4. Enkät till länets kommuner, delprojekt 2

1. Sammanfattning

Miljömyndigheterna i Västernorrlands län genomförde 2001 ett länsövergripande tillsynsprojekt om farligt avfall. Projektet uppdelades i 2 delprojekt. **Det första delprojektet** innefattade kontroll av verksamhetsutövares skyldigheter enligt vissa paragrafer i förordningen (1996:971) om farligt avfall. **Det andra delprojektet** utgjordes av en undersökning av farligt avfall från hushåll. Samtliga miljökontor tillsammans med Länsstyrelsens samhällsbyggnadsavdelning deltog i det ena eller bägge projekten.

I det första delprojektet deltog fem av länets sju kommuner tillsammans med länsstyrelsen. Sammanlagt 38 stycken företag besöktes/ kontaktades. Informationsmaterial togs fram. Resultatet av kampanjen visar att kunskapsläget vad gäller hantering av farligt avfall på större och mindre företag i många fall är proportionellt mot storleken på företaget; ju större företag desto bättre är kunskaperna och även lagefterlevnaden vid hantering av farligt avfall. Projektgruppen bedömer att information till företagare av framför allt mindre och medelstora miljöfarliga verksamheter skulle vara av värde för det förebyggande miljöarbetet. Hur detta fortsatta arbete i länet med anledning av resultatet av vårt projekt ska bedrivas får diskuteras i samverkansgrupp mellan länsstyrelsen och miljöcheferna i länet.

I det andra delprojektet deltog samtliga av länets sju kommuner. I projektet redovisas insamlingsgraden av hushållens farliga avfall. Vårt projekt visar att det inte enbart är antalet insamlingsställen för farligt avfall som är avgörande för mängden farligt avfall som insamlas. Redovisad bild är dock komplex och en bättre analys samt uppföljning av siffrorna skulle behöva utföras av respektive kommun.

2. Bakgrund

Projekt Farligt avfall initierades under en av länsstyrelsen anordnad temadag om avfall för länets tillsynsmyndigheter enligt miljöbalken i juni 2000. Farligt avfall är de slag av avfall som vid felaktig hantering kan innebära stora risker för påverkan på såväl människors hälsa som miljö. Det är därför viktigt att allt farligt avfall först och främst samlas in, såväl inom industrin som hos hushåll. Att hantering av farligt avfall sker på ett miljömässigt korrekt sätt är viktigt i alla hanteringsled hos såväl insamlare, mellanlagrare, transportör, återvinnare som bortskaffare. Lagstiftningen är dessutom strikt och ställer höga krav på dem som hanterar farligt avfall.

Alla berörda tjänstemän i länet var positiva till projektet och förankrade därför förslaget inom respektive miljöförvaltning. En projektgrupp utsågs bestående av Lena Ericson, Sundsvalls kommun, Kerstin Hörnfeldt, Örnsköldsviks kommun, senare ersatt till Karin Orav, Birgitta Olofsson, Sollefteå kommun samt Lena Drejare, länsstyrelsen, sammankallande. Vid det första

mötet den 30 november 2000 formulerades en plan för projektgenomförandet. En tidsplan gjordes upp som innebar att det operativa projektarbetet skulle pågå till 31 oktober, senare reviderat till 31 december 2001, varefter projektgruppen skulle sammanställa materialet.

Länsprojektet indelades i två delprojekt:

1. Hantering av farligt avfall hos företag.

Vi ville undersöka kunskapsnivån hos företagare av miljöfarliga verksamheter vad gäller vissa skyldigheter enligt avfallslagstiftningen, framförallt 8, 11, 18 och 19 §§ förordningen om farligt avfall. Vi ställde även frågor rörande miljöledningssystem samt egenkontrollförordningen (1998:901). Fem av länets sju kommuner; Ånge, Sundsvall, Härnösand, Kramfors och Örnsköldsvik, samt länsstyrelsen deltog i projektet.

Syftet med projektet var att:

- ⇒ fånga in kunskapsbrister i transportkedjan för farligt avfall
- ⇒ ge underlag för tillsyns- och informationsinsatser
- ⇒ öka kunskapen hos verksamhetsutövare och transportörer
- ⇒ tydliggöra verksamhetsutövarens ansvar.

2. Insamling av hushållens farliga avfall

Vi ville jämföra kommunernas insamlingsförfaranden samt insamlade mängder av farligt avfall som uppstår i hushållen.

Syftet med delprojektet var att:

- ⇒ få en bild över insamlade mängder samt metoder för insamlingen av hushållens farliga avfall.
- ⇒ föra resultatet vidare till kommunerna (ansvariga) för vidare analys. De bör kunna använda resultatet bl.a. i sitt avfallsplanarbete.
- ⇒ ge underlag för miljömålsarbetet.

Målsättningen med de båda projekten var att genom ett gemensamt länsprojekt få ett underlag för eventuella fortsatta insatsområden inom avfallsområdet.

3. Delprojekt 1: Hanteringskyldigheter m.m. rörande farligt avfall

3.1. Tillvägagångssätt

Projektgruppen tog fram:

- informationsmaterial riktat till företag där farligt avfall uppstår. Bilaga 1 (rev 2002)
- informationsmaterial riktat till transportörer. Bilaga 2 (rev 2002)
- inventeringsblankett och checklista. Bilaga 3

Inför inventeringsfasens start utdelade projektgruppen ovan nämnda framtagna informations- och inventeringsmaterial till miljökontoren. Uppdaterade sammanställda listor över transportörer som har tillstånd samt förteckningar över de företag som anmält transport av farligt avfall i egen regi delades också ut till tillsynsmyndigheterna.

Beroende på antal invånare per kommun beslutade gruppen om följande omfattning av inventeringen:

Kommun	Stora anläggningar (antal)	Små anläggningar (antal)
Ånge	1	1
Timrå	1	2
Kramfors	1	2
Sollefteå	1	2
Härnösand	2	3
Örnsköldsvik	3	6
Sundsvall	5	10
Länsstyrelsen	5	---
Totalt	19	26

Med **stora** anläggningar avsågs tillståndspliktiga anläggningar. Med **små** anläggningar avsågs anmälningspliktiga verksamheter eller sådana som ej finns upptagna i bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Inventeringen gick till så att ett antal företag besöktes alternativt att telefonkontakt togs. Frågor av mer övergripande karaktär liksom specificerade frågor rörande efterlevnad av regelverket kring farligt avfall ställdes enligt framtaget formulär. Dessutom överlämnades/ översändes och diskuterades framtaget informationsmaterial.

På grund av hög arbetsbelastning och stor personalomsättning valde Timrå och Sollefteå kommuner att hoppa av projektet. Sundsvalls kommun inventerade fler företag än enligt projektplanen. **Totalt inventerades** 21 stora och 17 små anläggningar. Av de små anläggningarna utgjorde 7 av C-anläggningarna och 10 av U- verksamheterna.

3.2 Resultat och diskussion

Totalt 38 företag i länet besöktes eller intervjuades. Av dessa var 21 av företagen A eller B-anläggningar, 7 var C-anläggningar och 10 var s.k. U-anläggningar, d.v.s. är varken tillstånds eller anmälningspliktiga enligt bilagan till förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. På grund av det relativt begränsade antalet företag väljer vi att redovisa C- och U-verksamheterna tillsammans.

A- och B-anläggningar

Generellt kan sägas att kunskapsnivån bedöms som hög eller mycket hög bland denna grupp av företag. 20 av de 21 anläggningarna var certifierade enligt ISO 14 001, var på gång att certifieras eller arbetade efter eget kvalitets- eller miljösystem. Lika många, 20 av 21, kände till krav på att egenkontroll enligt miljöbalken ska bedrivas och har redovisat att de bedriver eller försöker bedriva en sådan kontrollverksamhet inom sina anläggningar.

Vad gäller kontroll av vissa skyldigheter enligt avfallslagstiftningen, framförallt 8, 11, 18, 19 §§ förordningen om farligt avfall, ställdes sex huvudfrågor med ett antal underfrågor, bilaga 3. Även här visar enkätsvaren på en hög kunskapsnivå och en god efterlevnad av lagkraven bland de tillståndspliktiga företagen. Kravet, enligt 8 § förordningen om farligt avfall, nuvarande 21 § Avfallsförordningen (2001:1063), att den som utövar verksamhet där farligt avfall uppstår ska föra anteckningar om mängd, slag av avfall samt till vilken anläggning avfallet transporteras, uppfylldes av alla företag. Detsamma gällde kravet på att transportdokument ska upprättas och att så faktiskt sker – även här uppgav samtliga företag att de uppfyllde detta krav. Samtliga kände även till att transportör av farligt avfall ska ha tillstånd och 19 av företagen kontrollerade även denna uppgift. Något sämre var det med skyldigheten för avfallslämnaren att kontrollera att mottagaren av farligt avfall har tillstånd; 20 av 21 kände till kravet, men bara 16 av dessa kontrollerade att tillstånd fanns. Orsaken uppgavs i några av fallen vara att de utgick från att etablerade företag har tillstånd.

Sex av företagen utförde egna transporter av farligt avfall som uppkommit i den egna verksamheten. Ett av dessa hade ej anmält transportverksamheten till länsstyrelsen.

C- och U- anläggningar

Totalt ingick 17 företag i undersökningen.

10 av 17 anläggningar var certifierade, på gång att certifieras eller arbetade efter eget miljö- eller kvalitetssystem. 8 av 17 kände till att krav finns på att egenkontroll skall bedrivas, 12 av företagen bedrev detta, men ett par av dessa företag bedrev egenkontroll enbart utifrån arbetsmiljöaspekterna.

Vad gäller kontroll av vissa skyldigheter enligt avfallslagstiftningen, framförallt 8, 11, 18, 19 §§ förordningen om farligt avfall ställdes sex huvudfrågor med ett antal underfrågor. Enkätsvaren visar på att kunskapen om regelverket för farligt avfall inte är lika hög som bland prövningspliktiga verksamheter. 13 av 17 företag uppgav att de upprättar journal enligt 8 § förordningen om farligt avfall, nuvarande 21 § i Avfallsförordningen. 9 av 17 uppgav att de

känner till kravet på att transportdokument ska upprättas, trots detta upprättades transportdokument hos 12 av dessa företag.

15 av de 17 företagen uppgav att de känner till kravet på att en transportör av farligt avfall ska ha tillstånd. Däremot kontrollerades detta bara av 9 av de 17 företagen. Orsaken till detta uppgavs i vissa fall vara att transportföretagen var välkända och att man förutsatte att de hade giltiga tillstånd. 12 av 17 företag kände till att avsändaren av farligt avfall även är skyldig att kontrollera att mottagare har tillstånd, men endast 6 av 17 kontrollerade dessa uppgifter.

Av de 9 företag som uppgav att de transporterar farligt avfall i egen regi kände 6 av företagen ej till att transportverksamheten ska anmälas i förväg till Länsstyrelsen/ hade ej anmält transportverksamheten.

Av resultatet ovan framgår att miljötillsynen är nog så viktig på mindre företag där kunskapsnivån ej är så hög som hos större företag. Tillsyn enligt miljöbalken innefattar enligt 26 kap 1 § även rådgivning. Ett förebyggande arbete med t.ex. bra informationsinsatser direkt från tillsynsmyndigheten alternativt via branschorganisationer kan vara mycket värdefullt för dessa företag. Kvalitets- och miljöledningssystem håller på att införas/ har införts på många företag. Genom detta system kan kunskap om miljöfrågor spridas på ett systematiskt sätt till ett stort antal företag. Kommunerna och länsstyrelsen kan även genom sina näringslivsbolag/ avdelningar bidra med information till företag. Större företag/ koncerner har i många fall möjlighet att anställa särskild personal som ansvarar för att bevaka miljö- och kvalitetsfrågorna och som dessutom har ekonomiska resurser att anlita konsult för mer komplicerade frågeställningar.

Resultatet visar att anmälningsplikten för transport av farligt avfall i egen regi, 18 § första stycket i förordningen om farligt avfall, 34 § Avfallsförordningen, inte är särskilt väl känd hos verksamhetsutövare av miljöfarlig verksamhet. 35% av de mindre företagen hade inte anmält sina egentransporter av farligt avfall. Informationsmaterial överlämnades och diskuterades i samband med projektets tillsynsbesök. Företagen har därefter varit villiga att anmäla transportverksamheten till länsstyrelsen.

Underlåtenhet att anmäla transportverksamheten är straffsanktionerad och innebär även att en miljöstraffsavgift på 10 000:- ska betalas av den skyldige. Arbetet med att fatta dessa beslut kräver en hel del resurser av tillsynsmyndigheten. Dilemma uppstår när inte tillräckligt med resurser finns hos tillsynsmyndigheterna eller när prioritering av myndighetens arbetsuppgifterna måste göras/ har gjorts utifrån den samlade arbetsbelastningen på myndigheten i en övervägd miljönytto- aspekt. I vissa fall har hittills inte dessa arbetsuppgifter drivits vidare.

Hur länets tillsynsmyndigheter ska arbeta med fortsättning av delprojektet får diskuteras i samverkansgrupp mellan länsstyrelsen och miljöcheferna i länet.

3.3. Sammanfattande tabell över enkätsvaren – hanteringsrutiner m.m. rörande farligt avfall hos företag

	Miljöledning o likn. - bedriver eller är på gång.	Egenkontroll-bedriver	Journal enl. 8 § FFA - upprättar	Transporttillstånd - känner till krav	Transporttillstånd – kontrollerar transportören	Mottagare av FA ska ha tillstånd - känner till	Transport dokument - upprättar	Transporterat FA i egen regi – utan anmälan
B - v-h 21 st. anlägg.	95 % (20)	95 % (20)	100% (21)	100% (21)	90% (19)	95% (20)	100% (21)	5% (1 st)
C – och U- v-h 17 st. anlägg.	59 % (10)	71 % (12)	76% (13)	88% (15)	53% (9)	71% (12)	71% (12)	35 % (6)

OBS: B-verksamheter är relaterade till B-verksamheterna (totalt 21 st. verksamheter) och C- och U-verksamheterna till sig (totalt 17 st. verksamheter)

4. Delprojekt 2: Insamling av hushållens farliga avfall

4.1. Tillvägagångssätt

I detta delprojekt deltog samtliga kommuner i länet. Länsstyrelsen skickade ut en enkät, bilaga 4, till kommunerna rörande mängder och insamlingsförfarande av hushållens farliga avfall, gällande för år 2001.

Sedan miljöbalken trädde ikraft har det inte funnits någon nedre mängdgräns vad gäller tillståndsplikt för mellanlagrare av farligt avfall, SNI-kod 90-005-1. En följd av detta har varit att det funnits begränsade möjligheter att ordna fastighetsnära insamling eller särskilda insamlingskampanjer av hushållens farliga avfall. Den 1 december 2001 förändrades bilagan till förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd så att mellanlagring av mindre mängder farligt avfall blev klassade som enbart anmälningspliktiga.

Insamlingsresultatet av hushållens farliga avfall skiljer sig åt mellan kommunerna. Även insamlingsförfarandet skiljer enligt nedan.

Ånge: 3 stationära miljöstationer för farligt avfall fanns år 2001. Dessutom skedde ambulerande insamling av avfall inklusive farligt avfall 2 ggr under året vid ca 15 platser där miljöstationer ej fanns.

Sundsvall: 16 stationära insamlingsstationer för farligt avfall fanns år 2001. P.g.a. ändrade prövningsgränser för mellanlagring av farligt avfall, fr.o.m. december 2001, kommer fastighetsnära insamlingsturer att införas.

Timrå: 5 stationära insamlingsstationer för farligt avfall fanns i början av år 2001. 2 avvecklades under året p.g.a. dåliga lokaliseringar.

Härnösand: 3 stationära insamlingsstationer för farligt avfall fanns under 2001.

Kramfors: 1 stationär insamlingsstation för farligt avfall fanns år 2001, vid den kommunala deponin Högberget. Kommunen har hittills även haft ett ambulerande insamlingsförfarande för avfall inklusive farligt avfall jämna år vid 12 tätorter i kommunen. Detta kommer efter ny fastställd renhållningsordning att utvecklas med insamlingsförfarande varje år.

Sollefteå: 5 stationära insamlingsstationer för farligt avfall fanns under år 2001.

Örnsköldsvik: 7 stationära insamlingsstationer för farligt avfall fanns under 2001. Insamlingsförfarandet kommer att utvecklas under 2002 tack vare ändrade prövningsgränser för mellanlager av farligt avfall.

Kommun	Folkmängd (år 2000)	Oljeavfall (ton)	Lysrör m.m. (antal)	Övrigt FA (ton)
Ånge	11 200	11.7	1 376	10.0
Timrå	17 790	0.7	202	0.98
Kramfors	20 900	10.0	9 546	9.0
Sollefteå	22 000	1.7	11 640	22.9
Härnösand	25 227	11.97	13 411	14.45
Örnsköldsvik	56 000	77.8	44 650	62.3
Sundsvall	93 126	46.0	21 871	99.0
Totalt	246 243	159.87	102 696	218.63

Tabell: Insamlade mängder farligt avfall från hushåll 2001. (Källa: Resp. miljökontor alternativt avfallsansvarig förvaltning/ bolag i respektive kommun)

4.2. Resultat och diskussion

Osäkerheter i siffrorna

Det kan vara vanskligt att dra för långt gående slutsatser av vad som framkommit av redovisade siffror från ett enskilt år. Vi har ändå försökt att analysera siffrorna och dra vissa slutsatser av resultatet. Att lämna in farligt avfall från hushåll är gratis, avgiften finns inkluderad i den allmänna renhållningsavgiften för respektive hushåll. Vid miljöstationer kan ändå viss mängd farligt avfall ha inlämnats från framförallt mindre industrier, vilket resulterar i en större redovisad mängd farligt avfall än vad som egentligen är fallet. Risken för att detta sker har inte kunnat värderats i vår undersökning. I andra fall kan hushåll från en kommun ta med sig sitt farliga avfall när man åker till grannkommunens avfallsanläggning, vilket får till följd att en mindre mängd av hushållens farliga avfall, än vad som där uppstår, redovisas från kommunen. Risken för att detta sker bedöms som likvärdig i samtliga kommuner. Även formulering av entreprenörens upphandlingsuppdrag kan variera från kommun till kommun, vilket möjligen kan ha viss betydelse. Inga transportdokument behöver upprättas för hushållens transporter av farligt avfall, uppkomna inom hushållet.

Farligt avfall förutom blybatterier och lysrör

Sundsvall kommun har flest invånare med drygt 93 000 och Ånge har minst antal med drygt 11 000 inv. Insamlingsförfarandet skiljer sig åt mellan länets sju kommuner. Alla har åtminstone en fast insamlingsstation. Ånge har förutom 3 fasta stationer även en miljöbil som åker runt 2 ggr/år och stannar vid ca 15 platser på orter där miljöstationer inte finns. Ånge var därmed 2001 den miljöstationstätaste kommunen i länet. Insamlingsgraden per invånare var i Ånge den näst högsta i länet, efter Örnsköldsvik. Kramfors har bara en stationär miljöstation. Ett ambulerande system har i Kramfors hittills körts vartannat år men detta genomfördes inte år 2001. P.g.a. ändrad renhållningsordning kommer detta att ändras och insamling hädanefter ske varje år. Härnösand har ett årligt ambulerande system inriktat bara för grovavfall. Vid dessa rundor har ibland även lämnats farligt avfall, vilket då tagits emot. Fr.o.m. 2002 uppmanas invånarna, tack vare ovan nämnda förändringar i lagstiftningen, att vid dessa insamlingsrundor även lämna sitt farliga avfall. Örnsköldsvik kommer även de tack vare ändrad lagstiftning att utöka med ett ambulerande insamlingssystem varje år. Även Sundsvall har aviserat att de kommer att börja

jobba efter dessa rutiner. Projektgruppen bedömer att en i framtiden mer fastighetsnära insamling av hushållens farliga avfall med största sannolikhet kommer att öka de insamlade mängderna av hushållens farliga avfall.

Relaterat per invånare har Örnsköldsvik lyckats bäst i sin redovisade insamling av farligt avfall från hushåll, med 2,50 kg per invånare. Den i särklass lägsta insamlingsnivån har Timrå kommun med enbart 0,09 kg per invånare. Övriga kommuner ligger i spannet 0,91 kg till 2,27 kg/ invånare.

När de insamlade mängderna farligt avfall relateras till antal insamlingsställen per kommun blir bilden även här att Timrå har den absolut lägsta insamlingsgraden med 419 kg/ insamlingsställe. Även här ligger Örnsköldsviks kommun högst med 20 014 kg per insamlingsställe. Övriga kommuner ligger inom spannet 1 206 till 19 000 kg/ insamlingsställe.

Blybatterier.

Kasserade blybatterier inlämnas vid miljöstationer men framförallt vid bensinstationerna. Vi har valt att ej redovisa insamlade mängder blybatterier per kommun. Returbatt AB administrerar insamling och återvinning av förbrukade blybatterier i Sverige. Av dem kan siffror på insamlade mängder fås per insamlare. Dessa; skrothandlare m.fl. har inga kommungränser för sitt arbetsområde, det finns större insamlare som har mer eller mindre hela Sverige som verksamhetsområde. Deras siffror redovisas från deras hemkommun och därigenom kan inga slutsatser på insamlade mängder per kommun dras av siffrorna. Returbatt AB räknar med att 80 % av insamlade mängder blybatterier kommer från hushåll.

Den totalt insamlade mängden blybatterier enligt Returbatt ABs redovisning från insamlare 2001, med adress Västernorrlands län, var 952 466 kg. Enligt Returbatt ABs uppskattning enligt ovan kommer därav 761 973 kg från hushållen. **Utslaget per invånare i länet innebär detta 3.1 kg blybatterier från hushåll i Västernorrlands län under 2001.**

Lysrör

Lysrör och lågenergilampor innehåller kvicksilver och är klassade som farligt avfall. Lågenergilampor samlas i spännbandsfat och det är vanligt att de lampor som samlas via hushållen samlagras med de som samlas från industrin och kontor. Där samlagring skett har det uppskattats att 40 % kommer från bostadsfastigheter och 60 % från industrier/ kontor. Siffrorna innehåller m a o osäkerhetsfaktorer. Trots detta får redovisade siffror från Timrå kommun anses vara låga. (Se tabell sid. 10)

Projektgruppen anser att varje kommun, med representanter för tillsynsmyndighet, renhållningsansvarig nämnd samt kommunalt bolag/ entreprenör, bör göra sin egen analys av siffrorna och fundera över varför insamlade mängder skiljer sig så mycket åt mellan kommunerna. Kommunerna bör även analysera hur

- miljöstationernas tillgänglighet (antal stationer, geografisk placering, öppethållandetider m.m.)
- kommunens eventuellt mobila, mer fastighetsnära insamlingsförfarande,
- kommunens informationsinsatser m.m.

kan förändras och utvecklas och därigenom öka insamlingsgraden av hushållens farliga avfall.

I länets miljömålsarbete kan projektredovisningen vara av stort värde som referensuppgift och kan ligga till grund för fortsatta studier rörande insamling av farligt avfall från hushåll. Även för länets avfallsprojektgrupp, som organiseras via Kommunförbundet Västernorrland, kan redovisningen vara av värde.

4.3. Sammanfattande tabell över insamlade mängder farligt avfall från hushåll relaterat till insamlingsförfarande 2001

Kommun	Antal miljöstationer (st)		Antal invånare per insamlingsställe, fasta och ambulerande (inv/ insamlingsställe)	Insamlad mängd FA, exkl. lysrör och blybatterier, relaterat till folkmängd (kg/ inv)	Insamlad mängd FA, exkl. lysrör och blybatterier, relaterat till antal insamlingsställen i kommunen (kg/ insamlingsställe)
	Stationära	Ambulerande			
Ånge	3	15	622	1.94	1 206
Timrå	4 ¹	---	4 447	0.09	419
Kramfors	1	--- ²	20 900	0.91	19 000
Sollefteå	5	---	4 400	2.27	8 320
Härnösand	3	---	8 409	1.05	8 807
Örnsköldsvik	7	---	8 000	2.50	20 014
Sundsvall	16	---	5 820	1.56	9 063

1. Antal insamlingsställen i Timrå ändrades under året från 5 till 3 st. Den genomsnittliga siffran 4 har använts.

2. Kramfors har vartannat år en ambulerande insamling av avfall inkl. FA vid 12 platser i kommunen. 2001 kördes ej denna insamlingstur.

Vad gör du med ditt farliga avfall?

**I många verksamheter uppstår farligt avfall.
Hur man ska hantera farligt avfall är noga reglerat.**

**I det här bladet finns information om krav som gäller för
hanteringen av farligt avfall.**

FARLIGT AVFALL definieras i Avfallsförordningen som

- avfallsslag som är märkta med ”*” i bilaga 2 till förordningen, **eller**
- avfall som har farliga egenskaper, t ex brandfarliga, hälsoskadliga eller miljöfarliga (bilaga 3).

Farligt avfall **får inte blandas** med annat slag av avfall eller annat material. Det innebär t ex att lösningsmedel inte ska blandas i spilloljefat. Farligt avfall som är blandat med annat avfall eller material (t ex som beståndsdel i byggnadsavfall) ska separeras, annars klassas hela avfallsmängden som farligt avfall.

Farligt avfall **ska förvaras** så att det inte riskerar att läcka till omgivningen. Det kan innebära att:

- avfallet förvaras under tak på hårdgjord yta
- lösningsmedel förvaras i behållare med tättslutande lock
- flytande farligt avfall förvaras så att det inte finns risk att spill når golvbrunnar eller dagvatten

När du lämnar ifrån dig farligt avfall

Du som lämnar ifrån dig farligt avfall är skyldig att kontrollera att den som tar emot avfallet har tillstånd till sin verksamhet, eller har gjort den anmälan som krävs enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Behandling av eget farligt avfall

Om du själv vill behandla farligt avfall som uppkommer i din egen verksamhet behöver du söka tillstånd eller göra en anmälan enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Det kan t ex gälla destillering av lösningsmedel för återanvändning. Det finns ingen nedre gräns för när behandlingen blir tillstånds- eller anmälningspliktig. Befintliga verksamheter måste söka tillstånd senast 31 december 2004, eller anmäla verksamheten senast 31 december 2002.

Borttransport

Du som lämnar farligt avfall till en transportör är skyldig att kontrollera att den transportör du anlitar har tillstånd. Alla som transporterar farligt avfall yrkesmässigt ska ha tillstånd enligt avfallsförordningen.

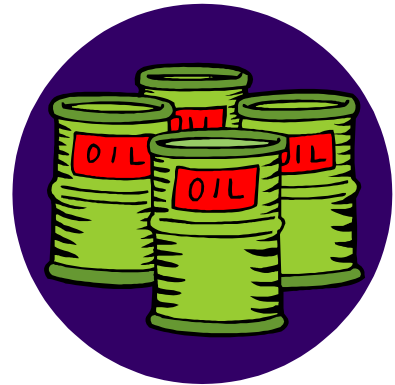
När du lämnar farligt avfall till en transportör ska du upprätta ett **transportdokument** för varje transport, med uppgifter om avsändare, mottagare, transportör, typ och mängd av avfall. Transportdokumentet ska undertecknas av avfallslämnaren!

Du ska få en bekräftelse på att avfallet nått en anläggning med tillstånd. Bekräftelsen kan vara en kopia på det undertecknade transportdokumentet eller en annan handling (t ex faktura), under förutsättning att uppgifterna som ska ingå i ett transportdokument tydligt framgår.

Transport av små mängder eget farligt avfall

Om det uppstår små mängder farligt avfall i din verksamhet kan du själv få transportera bort ditt farliga avfall sedan du gjort en **anmälan** till länsstyrelsen. Den största mängd som får transporteras är:

- 2 fat (400 l) oljeavfall per år
- 1 fat (200 l) lösningsmedelsavfall per år
- 1 fat (200 l) färg- eller lackavfall per år
- 300 st hela lysrör eller andra ljuskällor per transport
- 300 kg använt köldmedium per transport
- 300 kg elektriskt/elektroniskt avfall per transport
- sammanlagt 100 kg övrigt farligt avfall per år

Avfallet får inte innehålla PCB, kvicksilver (med undantag för lysrör/ljuskällor), cyanid eller kadmium.

Anmälningsplikt gäller också för vissa andra slag av farligt avfall t ex asbest och smittförande avfall.

Anteckningar

Du som har en verksamhet där farligt avfall uppkommer ska anteckna typ och mängd avfall som årligen uppkommer och till vilka anläggningar avfallet transporterats.

Överträdelser

Brott mot bestämmelserna om farligt avfall kan ge böter eller fängelsestraff. Vissa överträdelser kan innebära att en miljöstraffavgift på 5 000 kronor eller mer måste betalas.

Tillsyn och avgifter

Miljönämnden i Sundsvall och Länsstyrelsen i Västernorrland har tillsyn över bestämmelserna kring farligt avfall. Miljönämnden tar ut en avgift för sin tillsyn. Taxan fastställs av kommunfullmäktige.

bära

Checklista för farligt avfall

Välj produkter och metoder som ger mindre farligt avfall.

För anteckningar om typ och mängd avfall som årligen uppkommer samt till vilka anläggningar avfallet transporterats.

Farligt avfall får inte blandas med annat slag av avfall eller annat material.

Farligt avfall som är blandat med annat avfall eller material (t ex som beståndsdel i byggnadsavfall) ska separeras, annars räknas hela fraktionen som farligt avfall.

Farligt avfall ska förvaras så att det inte riskerar läcka till omgivningen. Exempel på skyddsåtgärder:

- * förvaring under tak
- * förvaring på hårdgjord yta
- * tättslutande lock på behållare
- * skydda golvbrunnar, dagvattenbrunnar

Upprätta ett transportdokument när du lämnar farligt avfall till en transportör, med uppgifter om avsändare, mottagare, transportör, typ och mängd av avfall.

Skriv under transportdokumentet när du lämnar avfallet.

Anmäl till länsstyrelsen om du själv transporterar mindre mängder eget farligt avfall

Kontrollera att den transportör du anlitar har de tillstånd som krävs.

Kontrollera att mottagaren har tillstånd eller gjort anmälan.

Se till att du får en bekräftelse på att avfallet nått en anläggning med tillstånd.

Behandling av farligt avfall som uppkommer i den egna verksamheten kräver tillstånd från länsstyrelsen eller anmälan till miljönämnden.

Meddela miljökontoret **omedelbart** om utsläpp eller haverier inträffar.

Mer kunskap om farligt avfall

Kontakta i första hand din branschorganisation. Du kan också kontakta miljökontoret.

Tel 060 – 19 11 77.

Anmälningsblanketter för egen transport av farligt avfall finns under www.y.lst.se, klicka till blanketter/miljöskydd. Tel 0611 – 34 90 00.

Lagtexter, t. ex Avfallsförordningen SFS 2001:1063 och Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd SFS 1998:899, finns att hämta från www.notisum.se. På Naturvårdsverkets hemsida www.naturvardsverket.se finns Naturvårdsverkets föreskrifter, klicka till lagar och rättesnören.

2002-04-12

Farlig avfall- transportörer m.fl.

Transport av farligt avfall

För att hantera, t.ex. transportera, farligt avfall krävs att kunskap finns i alla hanteringsled om gällande regelverk. Kunskap är grunden för att undvika eller minimera att ett tillbud eller en olycka inträffar som kan skada miljön eller människors hälsa. Denna kortfattade information ska även ses som en hjälp att hitta ytterligare information rörande transport av farligt avfall.

FARLIGT AVFALL är avfall som är särskilt farligt på grund av att det t.ex. är explosivt, brandfarligt, frätande, smittförande eller giftigt för miljö. Vad som är klassat som farligt avfall framgår av avfallsförordningen (2001:1063).

För farligt avfall regleras krav på hantering och dokumentation i avfallsförordningen samt i Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 1997:4) om transportdokument för transport av farligt avfall. Farligt avfall får t.ex. inte blandas med annat slag av farligt avfall. Det får heller inte blandas med annat avfall eller andra ämnen eller material. Undantag från detta får ske om det görs på ett sätt som kan godtas från miljösynpunkt, t.ex. om syftet med blandningen är att förbättra säkerheten vid den fortsatta hanteringen av det farliga avfallet.

- **Avfallslämnaren** skall för varje transport upprätta ett transportdokument som skall innehålla uppgift om avsändare, mottagare, transportör, avfallsslag och avfallsmängd. Transportdokumentet skall undertecknas av avsändaren och vid mottagandet av mottagaren. Anteckningar om det farliga avfallet skall sparas i minst 5 år. Avfallslämnaren är **skyldig** att kontrollera att transportören har tillstånd till transport av farligt avfall samt att mottagaren har för verksamheten nödvändigt tillstånd. Den som har en verksamhet där mindre mängder farligt avfall uppkommer kan själv få transportera det farliga avfallet. Denna verksamhet måste först vara anmäld till länsstyrelsen.
- **Transportören** skall ha giltigt transporttillstånd utfärdat av länsstyrelsen. Transportören skall ha kopia på sitt tillstånd med under transporten. Transportdokument, som upprättats av avfallslämnaren, skall tas med till den som tar emot det farliga avfallet för mellanlagring, återvinning eller annan behandling.

Den som transporterar farligt avfall skall föra anteckningar om:

- varifrån de olika avfallsslagen kommer,
- till vilken anläggning olika slag av avfall transporteras,
- hur ofta de olika avfallsslagen samlas in,
- på vilket sätt avfallsslagen transporteras.

Anteckningar om transporten skall sparas av transportören i minst ett år.

Om en olycka sker, som kan leda till olägenhet för människors hälsa eller miljön, t. ex. en trafikolycka med en transport av farligt avfall inblandad ska räddningstjänst larmas/ kontaktas. Även tillsynsmyndigheten (miljökontoret) bör omgående underrättas.

2002-04-12

- **mottagaren** av det farliga avfallet skall kvittera mottagandet på transportdokumentet. Mottagaren skall därefter skicka en bekräftelse på att avfallet kommit fram, t.ex. genom en faktura. Anmärkningar om mottagna avfallsslag och mängder m.m. skall sparas i minst 5 år. Årliga sammanställningar skall göras senast till den 31 mars och avse föregående år.
- **Tillsynen** för transport av farligt avfall utövas i första hand av miljökontoret i berörd kommun. **Tillståndsmyndighet** är länsstyrelsen.
- **Överträdelser** av farligt avfalls- bestämmelserna kan ge böter eller fängelsestraff. Vissa transportöverträdelser kan innebära att en miljöstraffavgift på 5 000 kronor eller mer måste betalas. Den som t.ex. transporterar farligt avfall utan att ha tillstånd för detta, riskeras att påföras en miljöstraffavgift på 10 000 kronor.

FARLIGT GODS: Farliga avfall är i många fall klassade även som farligt gods. Det innebär att regelverket kring transport av farligt gods måste vara uppfyllt. Bl.a. ska gods vara etiketterat, fordonen märkta och i förekommande fall godkända enligt ADR-bestämmelserna. Transportören måste ha rätt utbildning och i övrigt den kunskap som innebär att transporten är säker.

För att höja säkerheten vid transport av farligt gods måste den som bedriver verksamhet där det ingår att utföra transporter eller vara avsändare vid transporter av farligt gods ha en säkerhetsrådgivare. Vissa undantag finns, t.ex. den som transporterar eller avsänder s.k. frimängder.

- **Tillsynsmyndighet** för transport av farligt gods är polisen och tullen.
- **Överträdelser** av farligt gods- bestämmelserna kan ge böter eller fängelsestraff.

YTTERLIGARE INFORMATION

Vid ytterligare frågor är Ni naturligtvis välkomna att ta kontakt med miljökontoret i respektive kommun alternativt med länsstyrelsen, miljötekniksektionen.

Tillstånds- och anmälningsblanketter för transport av farligt avfall finns under www.y.lst.se, se under blanketter/ miljöskydd.

Lagtexter finns att hämta från t.ex. www.notisum.se alternativt www.riksdagen.se. På www.naturvardsverket.se under "lagar och rättsnören", hittar Ni Naturvårdsverkets författningstexter. Mer information rörande farligt gods finns under räddningsverkets hemsida www.srv.se

Bengt Gruvin

Lena Drejare
Samhällsbyggnadsavdelningen, miljöteknik
Tel: 0611- 34 92 49, fax: 0611-34 93 78

Administrativa uppgifter

Företag:	
Organisationsnummer:	
Fastighet:	
Adress:	
Telefon:	
Fax:	
E-post:	
Kontaktperson:	
Verksamhet:	
SNI-kod:	
Antal anställda:	

Finns miljöledningssystem? Vilket?

Finns miljösamordnare el dyl?

Egenkontroll Känner till kraven: Ja Nej Kommentar:

Bedriver egenkontroll: Ja Nej Kommentar:

Förs journal enligt 8 § FFA?	JA	NEJ	Kommentar
Enbart genom att samla transportdokument			
Genom särskild journal			
Avfallsslag			
Årlig mängd			
Mottagare			
Egen transport av farligt avfall?			
Om ja, känner till att anmälan krävs?			
har anmält?			
Lämnar till transportör?			
Känner till att transportören skall ha tillstånd?			
Har kontrollerat att transportören har tillstånd?			
Hur har tillstånd kontrollerats – muntligt?			
- fått se transporttillstånd?			
- fått kopia av transporttillstånd?			
Mottagare			
Känner till vem som är mottagare? ¹			
Känner till att mottagaren skall ha tillstånd?			
Har kontrollerat att mottagaren har tillstånd?			
Har dokumenterat att mottagaren har tillstånd?			
Har fått bekräftelse på mottagandet? ²			
Transportdokument³			
Känner till att TD skall upprättas?			
Har upprättat TD?			
Har behållit/erhållit kopia?			
Finns avfallslämnarens signatur?			
Transportörens signatur?			
Mottagarens signatur?			
Avfallsslag			EWC
Avfallsmängd?			
Datum hämtning?			
Datum lämning?			
Egen behandling av farligt avfall			Finns tillstånd?
			JA
			NEJ
Vilken behandling förekommer?			
(det är inte säkert att tillstånd krävs!)			

- 1) När flera avfallsslag lämnas kan VU känna till vart vissa avfallsslag hamnar. Anteckna under ”kommentarer”.
- 2) I form av återsänt transportdokument eller faktura.
- 3) Välj ut en avfallstransport där transportdokumentet spåras.

Farligt avfall – länsprojekt 2001

Avfallsslag
EWC-kod

Klartext

Mängd/
år

Från process

Förvaring
Kör
själv

Transportör

Mottaga

lysrör
el/elektronik
batterier
slam från slamrännor
oljeavskiljarinnehåll
oljefilter
trasor, rengöringsmaterial
avfettnings/rengöringsmedel
förorenade förpackningar

Redovisning , insamling av hushållens FA, år 2001

V.g. fyll i nedanstående tabell. Var uppmärksam så att inte mängderna redovisas dubbelt, t.ex. både från miljöstationerna och sedan från det kommunalt centrala mellanlagret.

Kommun	Folkmängd	Oljeavfall (ton)	Blybatterier (ton)	Lysrör m.m (antal)	Övrigt FA (ton)
Ånge					
Sundsvall					
Timrå					
Härnösand					
Kramfors					
Sollefteå					
Örnsköldsvik					

El-avfall ska ej med i redovisningen.

Frågor:

1. Hur många stationära insamlingsstationer finns för hushållens farliga avfall i er kommun?
(oftast deponin + ett antal containers)
2. Beskriv övriga insamlingsmöjligheter i kommunen som gällde 2001; t.ex. ambulerande insamlingsförfaranden. T.ex. antal ggr/ år den besöker xx antal platser i kommunen. (Skedde inte insamling under 2001 så kanske ett snitt ska tas över insamlade mängder för sista 2 åren)
3. Blybatterier, som kan stå för många av de insamlade FA-kilona, kan vara knepigt att få rätt redovisade. Jag har begärt att få uppgifter från Returbatt, kommunvis. De redovisar vilka som skickat till dem, oftast skrotarna. Skrotarna behöver ni alltså inte fråga eller ta med i er redovisningen.
4. Beskriv den osäkerhet som ni uppmärksammat i redovisningen ovan.